

Horiot Sources 2

כסף משנה הלכות שגגות פרק יג הלכה ה

ה] וכן אם לא היו העושים שוגגים על פי ההוראה וכו' בד"א כשהיה זה שידע שטעו וכו' ונתכוין לאכול שומן וכו'. בריש הוריות איכא לישיני בהאי מלתא ובתר הכי אמרינן בפלוגתא וכו' רב אמר פטור ור' יוחנן אמר חייב ופסק כרבי יוחנן. ומ"ש דאינו מצטרף למנין השוגגים על פיהם פשוט הוא דאמרינן בגמרא דאפילו רב מודה בהא:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף ע עמוד ב

בעא מיניה רבא מרב נחמן: העלם זה וזה בידו מהו? אמר ליה: הרי העלם שבת בידו, ואינו חייב אלא אחת. - אדרבא, הרי העלם מלאכות בידו, וחייב על כל אחת ואחת! - אלא אמר רב אשי: חזינן, אי משום שבת קא פריש - הרי העלם שבת בידו ואינו חייב אלא אחת, ואי משום מלאכה קפריש - הרי העלם מלאכות בידו וחייב על כל אחת ואחת. אמר ליה רבינא לרב אשי: כלום פריש משבת - אלא משום מלאכות, כלום פריש ממלאכות - אלא משום שבת! אלא, לא שנא. תנן: אבות מלאכות ארבעים חסר אחת והוינן בה: מנינא למה לי? ואמר רבי יוחנן: שאם עשאן כולן בהעלם אחד - חייב על כל אחת ואחת. אי אמרת בשלמא העלם זה וזה בידו - חייב על כל אחת ואחת - שפיר. אלא אי אמרת: העלם שבת בידו, אינו חייב אלא אחת היכי משכחת לה - בזדון שבת ושגגת מלאכות. הניחא אי סבר ליה כרבי יוחנן, דאמר כיון ששגג בכרת אף על פי שהזיד בלאו - משכחת לה דידע ליה שבת בלאו; אלא אי סבר לה כרבי שמעון בן לקיש, דאמר: עד שישגוג בלאו וזכרת, דידע ליה שבת במאי? דידע לה בתחומין, ואליבא דרבי עקיבא.

תלמוד בבלי מסכת שבועות דף יט עמוד ב

אמר רבא: הכא במאי עסקינן - כגון שהלך בראשון ובשעה שהלך בשני שכח שהלך בראשון, דהויא ליה מקצת ידיעה, ובהא קא מיפלגי, תנא קמא סבר: אמרינן מקצת ידיעה ככל ידיעה, ורבי שמעון סבר: לא אמרינן מקצת ידיעה ככל ידיעה. הלך בראשון ונכנס, הזה ושנה וטבל, חזר והלך בשני ונכנס - חייב, ורבי שמעון פוטר. ואמאי חייב? ספק ידיעה הוא! אמר רבי יוחנן: כאן עשו ספק ידיעה כידועה; וריש לקיש אמר: הא מני? רבי ישמעאל היא, דאמר: לא בעינן ידיעה בתחלה. ורמי דרבי יוחנן אדרבי יוחנן, ורמי דריש לקיש אדריש לקיש; דתניא: אכל ספק חלב ונודע, ספק חלב ונודע - רבי אומר: כשם שמביא חטאת על כל אחד ואחד, כך מביא אשם תלוי על כל אחד ואחד; ר"ש בן יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון אמרו משום רבי שמעון: אינו מביא אלא אשם תלוי אחד, שנאמר: על שגגתו אשר שגג, התורה ריבתה שגגות הרבה ואשם תלוי אחד; ואמר ריש לקיש, כאן שנה רבי: ידיעות ספיקות מתחלקות לחטאות, ורבי יוחנן אמר: כשם שידיעות ודאי בעלמא מתחלקות לחטאות, כך ידיעות ספק מתחלקות לאשמות; בשלמא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן לא קשיא: כאן עשו ולא בכל התורה כולה עשו, הכא הוא דלא כתיבא ידיעה בהדיא - מונעלם הוא דקא אתי, ולא בכל התורה כולה עשו - דכתיב: או הודע אליו, ידיעה מעלייתא בעינן; אלא לריש לקיש, אדמוקים ליה כר' ישמעאל, נוקמה כרבי! הא קא משמע לן, דרבי ישמעאל לא בעי ידיעה בתחלה. פשיטא דלא בעי, מדלא מייתרי ליה קראי, ונעלם דמיחייב על העלם מקדש! מהו דתימא: כי לית ליה מקראי, אבל מגמרא אית ליה, קמ"ל. הדרן עלך ידיעות הטומאה.

תלמוד בבלי מסכת שבועות דף כו עמוד א

בעא מיניה רבא מרב נחמן: העלם זה וזה בידו, מהו? אמר ליה: הרי העלם שבועה בידו וחייב. אדרבה, הרי העלם חפץ בידו ופטור! אמר רב אשי: חזינן, אי מחמת שבועה קא פריש - הרי העלם שבועה בידו וחייב, אי מחמת חפץ קא פריש - הרי העלם חפץ בידו ופטור. א"ל רבינא לרב אשי: כלום פריש משבועה אלא משום חפץ, כלום פריש מחפץ אלא משום שבועה! אלא לא שנא.

תלמוד בבלי מסכת יומא דף פ עמוד א

אמר רבי אלעזר: האוכל חלב בזמן הזה צריך שיכתוב לו שיעור, שמא יבא בית דין אחר וירבה בשיעורין. מאי ירבה בשיעורין? אי נימא דמחייבי קרבן אכזית קטן - והתניא: אשר לא תעשינה בשגגה ואשם, השב מידיעתו - מביא קרבן על שגגתו, לא שב מידיעתו - אין מביא קרבן על שגגתו. אלא, דלא מחייבי קרבן עד דאיכא כזית גדול. ולמאי דסליק אדעתיה מעיקרא דמחייבי קרבן אכזית קטן, מאי ירבה בשיעורין - שמא ירבה בקרבנות מחמת שיעורין.

משנה למלך הלכות שגגות פרק ב הלכה ב

אלא דמיירי בנתחלף לו חלב בשומן. אלא שהקשו לזה דאמאי חייב הרי לא שב מידיעתו כלומר דאילו היה יודע נמי דחלב היה אוכל משום דס"ל דליכא שיעור ליחייב וכיון דמשום שגגת השוגג אין לחייבו גם משום שגגת המציאות אין לחייבו דהא לא היתה שגגת המציאות סיבת האכילה. ואף על גב דבפ"ק דהוריות הקשו לר"י דאמר ב"ד שהורו דחלב

מותר ונתחלף לו חלב בשומן חייב מהך ברייתא דאשר לא תעשינה דהא לא שב מידיעתו הוא ותיריך רב פפא קסבר ר"י כיון דכי מתיידע להו לב"ד הדרי בהו והוא נמי הדר ביה שב מידיעתו קרינן בה וחייב. י"ל דהך סוגיא דיומא אתיא כרב דאית ליה התם דפטור וטעמיה משום דלאו שב מידיעתו הוא. וכן נראה מדברי רב פפא דקאמר סבר ר"י וכן פירש"י דטעמא דמאן דפטור הוא משום דאי מתיידע ליה דחלב הוא לא הדר ביה שהרי הורו ב"ד דמותר הלכך תולה בב"ד קרינן ביה ופטור. א"נ דסוגיא זו אתיא כר"י נמי ושאיני התם שהיתה הוראת ב"ד אחד בטעות שייך לומר כיון דכי מתיידע להו וכו' אבל בהיא דיומא שהוא דבר שנתפשט בכל ישראל לא שייך לומר כיון דכי מתיידע להו דהא אין דבר זה עתיד להודע אלא לכשיבנה בהמ"ק ותתחדש הלכה וכל כי האי מילתא פשיטא דלאו שב מידיעתו:

בית הבחירה (מאירי) מסכת הוריות דף ב עמוד א

המשנה הראשונה ממנו אמנם תכוין לבאר עניני החלק הראשון והוא שאמר הורו בית דין לעבור על כל אחת מכל מצות האמורות בתורה ר"ל ממין אלו שהזכרנו והם שזדונו כרת ושגגתן חטאת קבועה כגון שהורו לאכול חלב הקיבה לא שהתירו חלב בכלל שהרי כל שטעו לעקור גוף מצוה מכל וכל יתבאר למטה שאין זו הוראה אלא שהתירו מקצתה כגון שהורו להתיר חלב הקיבה והלך היחיד ועשה על פי הוראתם פטור שהרי נתלה בבית דין ומ"מ יתבאר בגמ' שזו דברי יחיד אבל לדעת חכמים יחיד או מעוט צבור שעשו על פיהם חייבין קרבן יחיד ואין קרבן לצבור אלא כשנכשלו בהוראתם רוב קהל ואחר שכן אתה צריך לפרש דרך פסק והלך כל יחיד ויחיד עד שטעו בה רוב צבור ועשו שוגגין על סמך הוראתם ר"ל שאף הם מדמים עליהם שהוראתם נכונה בין שעשו הבית דין ועשה עמהם או אפילו עשו הם תחלה ועשו היחידים אחריהם או אפילו לא עשו הם כלל ואילו היחידים עשו הואיל ועל סמך הוראתם עשו הם פטורים מקרבן יחיד ובית דין חייבים ר"ל הצבור על ידם בפר העלם כשנודע להם שטעו שאין לנו בהם אם עשו אם לא עשו אלא על הוראתם שסמכו עליה רוב העם ונכשלו והעושים פטורין אחר שתלו בבית דין שסמכו עליהם הורו בית דין וידע אחד מהם ר"ל מן הבית דין או אחד שהוא תלמיד או ראוי להוראה והלך ועשה על פיהם ולא נפקע ממנו דין שוגג מפני שהוא טועה וסובר שמצוה לשמוע דברי חכמים אלא שאין זו שגגה גמורה לענין המעשה ואין זה תולה בבית דין ומ"מ אינו מזיד שהרי טועה במצוה לשמוע דברי חכמים ומעתה הוא חייב אפילו עשו ועשה עמהם ואין צריך לומר עשה אחריהם וכל שכן עשה ולא עשו וחייב מצד עצמו ואינו מצטרף עם שאר הקהל ואם לא היה שם רוב קהל בחוץ מאלו שידעו באיסור וטעו במצוה לשמוע דברי חכמים צבור פטורין והעושים חייבים אבל מ"מ עם הארץ שהרגיש בטעותם פטור שאין ידיעתו מבוררת כל כך ומצטרף לכל השוגגים על פי הוראתם:

רמב"ם הלכות שגגות פרק יג הלכה ה

וכן אם לא היו העושים שוגגין על פי ההוראה, הרי בית דין פטורין וכל העושים חייבין, כיצד הורו בית דין לאכול חלב הקיבה כולו, וידע אחד מן הקהל שטעו ושחלב הקיבה אסור ואכלו מפני הוראתן, שהיה עולה על דעתן שמצוה לשמוע מבית דין אף על פי שהם טועים, הרי זה האוכל חייב חטאת קבועה על אכילתו, ואינו מצטרף למנין השוגגים על פיהם, במה דברים אמורים כשהיה זה שידע שטעו חכם או תלמיד שהגיע להוראה אבל אם היה עם הארץ הרי זה פטור שאין ידיעתו באיסורין ידיעה ודאית ומצטרף לכלל השוגגים על פיהם,

כסף משנה הלכות שגגות פרק יג הלכה ה

[ה] וכן אם לא היו העושים שוגגים על פי ההוראה וכו' בד"א כשהיה זה שידע שטעו וכו' ונתכוין לאכול שומן וכו'. בריש הוריות איכא לישיני בהאי מלתא ובתר הכי אמרינן בפלוגתא וכו' רב אמר פטור ור' יוחנן אמר חייב ופסק כרבי יוחנן. ומ"ש דאינו מצטרף למנין השוגגים על פיהם פשוט הוא דאמרינן בגמרא דאפילו רב מודה בהא: וכן אם תלה בעצמו ואכל חלב הקיבה וכו'. שם (דף ב'): אמרינן זה הכלל התולה בעצמו חייב לאיתוויי מאי לאיתוויי מבעט בהוראה. ונ"ל שרבינו מפרש דהיינו שאומר שלא היה הוא צריך להוראתן בזה שכבר היה הוא ידוע שמותר: זה הכלל התולה בב"ד פטור וכו'. משנה בריש הוריות. ומ"ש וכל החייב בפני עצמו אינו מצטרף עם השוגגים לעשות רוב. זה דבר פשוט: